

Fagavdelingen

09.12.2010

201002568

01.11.2010

201004733-/IHO

Kunnskapsdepartementet
Postboks 8119 Dep
0030 OSLO

HØRING – FORSKRIFT OM FORRENTNING OG TILBAKEBETALING OG TAP AV RETTIGHETER 2011

Vi viser til brev av 01.11.2010 fra Kunnskapsdepartementet, hvor foreslåtte endringer for 2011 i tilbakebetalingsforskriften sendes på høring.

Lånekassen har følgende kommentarer til forslagene:

Kapittel 2 Rentevilkår

Til § 2-1 Beregning av renter

Fra 01.07.2010 kan rentene i Lånekassen endres seks ganger i året, mot tidligere fire. Endringen vil fra 2011 gjelde for hele året. Lånekassen støtter at bestemmelsen omformuleres siden det ikke lenger er nødvendig å ha med tidspunktet for endringen.

Departementet viser i høringsnotatet ellers til at det er grunn til å presisere og utdype bestemmelsen.

Lånekassen er ikke uenig i at detaljert informasjon om renteberegningen bør være lett tilgjengelig. Ved formuleringen av selve forskriftsteksten må det likevel tas hensyn til at kundene skal kunne orientere seg om reglene, uten nødvendigvis å ha inngående kjennskap til detaljer i ordningen. Både språket og innholdet bør tilpasses dette. For å unngå unødvendig kompliserte og for de fleste, utilgjengelige tekster, bør formelen for utregning av nominelle renter og deler av den foreslåtte teksten tas ut av forskriften. Sett i sammenheng med øvrige forskriftstekster, innebærer forslaget en detaljering som går vesentlig lenger enn andre bestemmelser. Deler av den foreslåtte beskrivelsen i forskriftsteksten foreslås derfor flyttet til Lånekassens nettsider. Alternativt kan deler av teksten tas inn som merknader til forskriften.

Utdanningslån har flytende rente med mindre låntaker inngår avtale om å binde renten. Siden de fleste kundene i Lånekassen har flytende rente på utdanningslånet sitt, bør reglene om flytende rente plasseres først i bestemmelsen, se forslag til § 2-1 første ledd under. I tillegg bør bestemmelsen kort beskrive hvordan fastsettelsen av flytende og faste renter skjer.

Forslag til endring i § 2-1:

§ 2-1 Beregning av renter

Lånet har flytende rente med mindre låntakeren inngår avtale om å binde renten.

Flytende rente blir fastsatt etter den årlige effektive renten på statspapirer som har fra null til tre måneder igjen til innløsning. Observasjonsperioden er to måneder. Ny flytende rente trer i kraft to måneder etter endt observasjonsperiode.

Faste renter blir fastsatt etter den årlige effektive renten på statspapirer som har tre, fem eller ti år igjen til innløsning. Observasjonsperioden er én måned. Ny fast rente trer i kraft én måned etter endt observasjonsperiode.

For både flytende og fast rente kommer i tillegg ett prosentpoeng p.a. til delvis dekning av administrasjonskostnader og tap. Det blir regnet ett prosentpoeng høyere rente enn ordinært av hele lånet fra den datoen lånet er sagt opp som følge av mislighold.

Lånekassen fastsetter renter seks ganger per år.

Renter blir belastet på etterskudd den siste datoen i hver måned.

Til § 2-3 Oppheving av rentebinding

Forslag om omformulering og begrepsbruk

Endringen som ble innført fra 01.07.2010 gjelder nå for hele året. Lånekassen er enig i at bestemmelsen omformuleres siden det ikke lenger er nødvendig å nevne tidspunktet for endringen. Lånekassen støtter også forslaget om å henvide spesifikt til § 9 i forskrift om kredittavtaler mv av 7. mai 2010 til finansavtaleloven.

I forbindelse med endringen av forskriftene for 2010, ble begrepene rentetap og rentegevinst innført i stedet for overkurs og underkurs. Lånekassen mener begrepene rentetap og rentegevinst samsvarer best med begrepsbruken i § 9 i forskriften om kredittavtaler, hvor begrepet rentegevinst uttrykkelig er nevnt i tillegg til begrepene tap og gevinst for kredittgiver. Begrepene rentetap og rentegevinst er også lettere å forstå enn over- og underkurs. Lånekassen mener derfor det er hensiktsmessig at forskriftene også for 2011 bruker begrepene rentegevinst og rentetap.

Når det gjelder detaljeringsnivået i teksten vises det også her til Lånekassens kommentarer til § 2-1. Lånekassen foreslår i tillegg endring i teksten for å klargjøre at beregning av rentegevinst og rentetap ved avslutning av fastrenteavtale i avtaleperioden også skjer etter § 9 i forskrift om kredittavtaler.

Forslag om beregning av rentetap eller rentegevinst ved overgang til utdanning

I høringsnotatet foreslås det å innføre beregning av rentetap- eller gevinst også i tilfeller hvor avtale om rentebinding blir opphevet fordi låntakeren begynner i fulltids- eller deltidsutdanning med støtte fra Lånekassen. Lånekassen er ikke enig i forslaget.

Forslaget innebærer at avbrudd av fastrenteavtale som følge av ny utdanning gir samme resultat med hensyn til beregning av rentegevinst eller rentetap som om lånet innfris i sin helhet. I perioder hvor den avtalte faste renten er høyere enn nytt rentetilbud, vil forslaget kunne innebære store konsekvenser i form av høyere gjeld for den enkelte låntaker. Eksempelvis ville en låntaker som

inngikk avtale om fast rente med rentesats på 5,7 % fått økt gjelden med kr 33 000, forutsatt en gjeld på kr 515 000 og ny rentesats på 3,4 %. Det må kunne antas at en tilleggs kostnad i denne størrelsesorden fører til at enkelte låntakere unnlater å begynne i fulltids- eller deltidsutdanning dersom de allerede har lån i Lånekassen.

Muligheten for å ta etter- og videreutdanning i voksen alder har vært et satsingsområde for regjeringen og det er blant annet lagt vekt på at reglene i Lånekassen ikke skal være til hinder for livslang læring, eksempelvis gis det støtte fra Lånekassen inntil låntaker fyller 65 år.

Årsaken til at enkelte låntakere ønsker å ta videreutdanning må også ses i sammenheng med situasjonen på arbeidsmarkedet. I perioder med økt arbeidsledighet vil flere velge å gå tilbake til studier for å skaffe seg bedret kompetanse og økte muligheter for jobb. En ordning som innebærer økte kostnader vil særlig kunne ramme låntakere i denne gruppen.

Lånekassen ser det derfor som svært uheldig å innføre beregning av rentetap og rentegevinst ved overgang til utdanning med støtte fra Lånekassen.

Forslag om tidspunkt for overgang fra fast til flytende rente

I forslaget til ny § 2-3 tredje ledd heter det at overgang fra fast til flytende rente skjer på den første dag i neste måned etter at søknad er innlevert innenfor gjeldende frister. Lånekassen er ikke enig i forslaget.

I Lånekassens systemer er ordningen med avbrudd i dag implementert slik at overgangen fra fast rente til flytende effektueres med en gang. Kunder som avbryter avtalen om fast rente får flytende rente fra og med den første i inneværende måned.

Den foreslåtte endringen medfører behov for funksjonalitet knyttet til ”vekking” av saken etter at rentebelastning for inneværende måned er kjørt. Lånekassen har ved flere anledninger understreket at en slik løsning innebærer store konsekvenser for gjennomføringen av Modulis-prosjektet i form av økte utviklingskostnader og økt risiko. En endring av funksjonaliteten vil medføre uttak av ressurser som i neste omgang vil føre til forsinkelse i forhold til planlagte aktiviteter og milepæler i Modulis HL 2-1 og HL 2-2. Økte kostnader som følge av denne forsinkelsen vil belastes Lånekassen, både når det gjelder økte kostnader på Lånekassens side og på leverandørens side.

Lånekassen har estimert at det vil ta ca en måned å gjennomføre en eventuell endring, og at aktuelle ressurser således vil være utilgjengelige for prosjektet i en måned. Dette innebærer at vi må legge til grunn en forsinkelse på en måned ved kostnadsberegningen. På Lånekassens side av prosjektet utgjør dette en kostnad på i overkant av syv millioner kroner. I tillegg vil vi måtte betale leverandøren for den tiden prosjektet settes helt eller delvis på vent og hvor leverandør vil måtte vente på leveranser fra Lånekassen. Lånekassen har anslått disse kostnadene til å utgjøre i overkant av åtte millioner kroner.

Samlet sett vil kostnadene ved å innføre den foreslåtte endringen på det foreslåtte tidspunktet, være i overkant av 15 millioner kroner. I tillegg til dette kommer selve utviklingskostnaden i gjeldende system (LIS) som tidligere er estimert til 1,5 millioner kroner.

I tillegg til svært høye kostnader, ser Lånekassen en risiko knyttet til følger av en forsinkelse i form av at sentrale prosjektmedarbeidere vil kunne forsvinne.

I første søkevindu for overgang fra fast til flytende rente benyttet ca 520 kunder seg av denne muligheten. I andre søkevindu var nyhetens interesse mindre og bare 120 kunder benyttet seg av muligheten. Et romslig anslag for 2011 tilsier at ca 1000 kunder vil benytte ordningen med avbrudd av fastrenteavtalen i året – et lavt antall kunder i Lånekasse-sammenheng.

Endelig finner vi også grunn til å nevne at de fleste kunder som har fastrenteavtaler og som ønsker å avslutte avtalen vil måtte betale renter til staten. Med flytende rente fra den første i påfølgende måned, blir perioden med beregnet rentetap kortere. Statens renteinntekter vil altså synke.

Forslag til endring i § 2-3:

§ 2-3 Oppheving av rentebinding

Dersom det ikke er inngått ny avtale om å binde renten når avtaleperioden er ute, blir lånet forrentet etter reglene for flytende rente, se § 2-1.

Dersom låntaker foretar ekstra innbetalinger, innfrir gjelden i avtaleperioden eller avslutter fastrenteavtalen i avtaleperioden, beregnes rentegevinst eller rentetap. Beregningen skjer i henhold til § 9 i forskrift om kredittavtaler mv av 7. mai 2010 til finansavtaleloven.

Dersom låntaker avslutter fastrenteavtalen i avtaleperioden, inntreffer en sperrefrist på to måneder hvor lånet forrentes etter flytende rente, før lånet eventuelt kan bindes på nytt, se § 2-4 bokstav g.

Søknad om å avslutte fastrenteavtalen må være kommet inn til Lånekassen senest tolv dager etter endt observasjonsperiode.

Avtalen om rentebinding blir også opphevet dersom låntakeren begynner i fulltids- eller deltidsutdanning i avtaleperioden og får lån og/eller stipend fra Lånekassen. I slike tilfeller blir det ikke regnet rentegevinst eller rentetap.

Til § 2-5 Rentesrente

Det foreslås å sette ikke-betalte renter rentebærende fire ganger i året, mot dagens to. Økningen fra to til fire ganger i året er begrunnet med at dette medfører en tilpasning til at Lånekassen har fire forfall i året og til at forslaget gir bedre samsvar med øvrige bankers praksis som innebærer kapitalisering etter hvert forfall.

En konsekvens av forslaget er at kunder som ikke har betalt innen forfallsdato får økte rentekostnader. Dette gjelder i hovedsak tre kategorier av kunder:

- Kunder som har misligholdt betalingen
- Kunder med betalingsutsettelse
- Kunder som har betalingspause

Utdanningsstøtteordningens formål er blant annet å sikre en studiefinansiering som også ivaretar hensynet til tilbakebetalere som av ulike årsaker har problemer med tilbakebetalingen av studielånet. Forslaget innebærer økte kostnader for en vanskeligstilt gruppe. Forslaget om hyppigere kapitalisering støttes derfor ikke.

Kapittel 7 Følger av mislighold av betalingsforpliktelse eller brudd på opplysningsplikt

Til § 7-1 Følger av unnlatt innbetaling etter tredjegangsbetalingsvarsel

Det foreslås å omformulere bestemmelsen slik at det står ett prosentpoeng, i stedet for én prosent. Lånekassen støtter forslaget.

Til kapittel 12 Rentefritak av sosiale og økonomiske årsaker

Til § 12-2 Rett til rentefritak ved økonomisk stønad etter sosialtjenesteloven

I gjeldende tekst er det vist til § 5-1 i sosialtjenesteloven. Denne er opphevet og det foreslås å henvise til likelydende § 18 i lov av 18. desember 2009 nr. 131 om sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen. Lånekassen støtter forslaget.

Til kapittel 25 Betalingsvilkår for utdanningsgjeld som er permanent overført til Statens innkrevingsentral

Til §§ 25-1 Rentevilkår og 25-2 Renters rente

Det foreslås to tekniske endringer i § 25-1. I tillegg foreslås tilsvarende bestemmelse om rentesrente som i § 2-5 i § 25-2. Lånekassen støtter forslagene.

Med hilsen

Liv Simonsen
fagdirektør

Berit Hartviksen
underdirektør